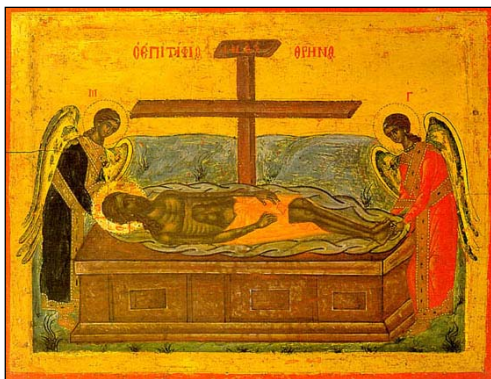

Τὸ ζήτημα τῶν Ἐκφωνήσεων εἰς τὰς τρεῖς Στάσεις τῶν Ἐγκωμίων τοῦ Ἐπιταφίου

Ἑρώτησις

Κατὰ τὸν Ὅρθρον τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, διατί ἄρα γε ἡ Ἐκφώνησις ἀπὸ Ὡδῆς γ' συμπίπτει πρὸς τὴν τρίτην Ἐκφώνησιν τῶν Ἐγκωμίων τοῦ Ἐπιταφίου; Καὶ γενικώτερον, ποῦ ὀφείλεται ἡ ἀταξία τῶν Ἐκφωνήσεων εἰδικῶς εἰς τὸν Ὅρθρον τοῦ Μεγάλου Σαββάτου;

Ἀπάντησις

Α'. Κατὰ τὸ ἱερὸν βιβλίον τοῦ Τριωδίου, μεθ' ἐκάστην Στάσιν τῶν Ἐγκωμίων τοῦ Ἐπιταφίου, εἰς τὸν Ὅρθρον τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἐπακολουθεῖ μικρὰ Συναπτῆ ὑπὸ τοῦ Διακόνου, ὁ δὲ Ἱερεὺς ἐπισφραγίζει μὲ τὰς ἐξῆς δοξολογικὰς Ἐκφωνήσεις ἀντιστοίχως:

1. «Ὅτι ἠυλόγηταί Σου τὸ ὄνομα καὶ δεδόξασταί Σου ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» (Στάσις Πρώτη).

2. «*Ὅτι Ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐπὶ θρόνου δόξης τῶν Χερουβὶμ ἐπαναπανόμενος, καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ Σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Σου Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων*» (Στάσις Δευτέρα).

3. «*Σὺ γὰρ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, σὺν τῷ ἀνάρχῳ Σου Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Σου Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων*» (Στάσις Τρίτη, μετὰ τὰ Εὐλογητάρια).

Β'. Θὰ ἀνέμενέ τις, ἐφ' ὅσον τὰ Ἐγκώμια ψάλλονται κατὰ τὴν στιχολογίαν τοῦ Ἀμώμου, ἦτοι τοῦ Ψαλμοῦ ΡΙΗ' («λέγοντες ἀνὰ Στίχον ἐξ αὐτοῦ μεθ' ἐν ἑκάστον Τροπάριον»), μὴ γενομένης στιχολογίας ἄλλου Καθίσματος ἐκ τοῦ Ψαλτηρίου, εἰς ἐκάστην Στάσιν νὰ γίνωνται αἱ συνήθεις Ἐκφωνήσεις:

1. Μετὰ τὴν πρώτην Στιχολογίαν: «*Ὅτι Σὸν τὸ κράτος καὶ Σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα, τοῦ Πατρὸς...*».

2. Μετὰ τὴν δευτέραν στιχολογίαν: «*Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ...*».

3. Μετὰ τὰ Εὐλογητάρια: «*Ὅτι ἡλόγηταί Σου τὸ ὄνομα καὶ δεδόξασται Σου ἡ βασιλεία, τοῦ Πατρὸς...*».

Γ'. Ὡς φαίνεται, προετιμήθη ἡ ὡς ἄνω (βλ. § Α' 1-3) τάξις Ἐκφωνήσεων ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον καὶ εἰς τονισμὸν τοῦ ὅτι, εἰ καὶ νεκρὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, συνδοξάζεται ὡς Θεὸς μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡν Βασιλεὺς τῆς Δόξης.

Δ'. Ἀπὸ Ὠδῆς γ' καὶ Ὠδῆς Ϛ', αἱ συνήθεις Ἐκφωνήσεις:

1. «*Ὅτι Σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ...*».

2. «*Σὺ γὰρ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῆς εἰρήνης καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ...*».

• Ἀπαιτεῖται ἰδιαίτερα προσοχὴ ἐνταῦθα, διότι ἡ Ἐκφώνησις ταύτη δὲν ταυτίζεται πρὸς τὴν τρίτην τῶν Ἐγκωμίων (βλ. § Α' 3), ἃν καὶ ὁμοιάζουν πολὺ, ἐπομένως δὲν ὑφίσταται ἐπανάληψις.

Ε'. Εἰς τὰς Ἐνορίας, ἢ κατ' οἰκονομίαν μετὰθεσις τῶν Ἐγκωμίων

τοῦ Ἐπιταφίου εἰς τὸ τέλος τοῦ Ὁρθρου καὶ ἡ ἀποδέσμευσις αὐτῶν ἐκ τοῦ Ἀώμου, ἦτοι τοῦ Ψαλμοῦ ΡΙΗ' (βλ. § Β'), προεκάλεσε πλήρη ἀναστάτωσιν εἰς τὰς Ἐκφωνήσεις, ὡς ἐμφαίνεται ἀκολούθως.

1. Τάξις ὀρθή: Μετὰ τὸ Θεὸς Κύριος καὶ τὰ Ἀπολυτικά, εὐθὺς ἄρχονται ψαλλόμενα τὰ Ἐγκώμια μετὰ τοῦ Ἀώμου, εἰς Στάσεις τρεῖς (βλ. § Α' 1-3).

• **Τάξις νέα:** Μετὰ τὸ Θεὸς Κύριος καὶ τὰ Ἀπολυτικά, εὐθὺς Συναπτὴ μικρὰ καὶ ἡ Ἐκφώνησις τῆς πρώτης Στιχολογίας: «*Ὅτι Σὸν τὸ κράτος...*» (βλ. § Β' 1).

2. Τάξις ὀρθή: Μετὰ τὴν Ἐκφώνησιν τῆς Στάσεως Τρίτης τῶν Ἐγκωμίων, εὐθὺς ψάλλονται τὰ Καθίσματα: «*Σινδόνι καθαρᾷ*» καὶ «*Ἐξέστησαν χοροί*»: εἶτα ὁ Ψαλμὸς Ν' καὶ ἄρχεται ὁ Κανὼν: «*Κύματι θαλάσσης*».

• **Τάξις νέα:** Μετὰ τὴν Ἐκφώνησιν τῆς πρώτης Στιχολογίας (βλ. Ε' 1), εὐθὺς τὰ Καθίσματα: εἶτα ὁ Ψαλμὸς Ν' καὶ ὁ Κανὼν.

3. Τάξις ὀρθή: Μετὰ τὴν Καταβασίαν τῆς Ὁδῆς θ': «*Μὴ ἐποδύρου μου Μῆτερ*», εὐθὺς Συναπτὴ μικρὰ καὶ Ἐκφώνησις: «*Ὅτι Σὲ αἰνοῦσι*»: εἶτα τὸ Ἐξαποστειλᾶριον: «*Ἄγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν*» (ἐκ γ') καὶ οἱ Αἴνοι.

• **Τάξις νέα:** Μετὰ τὴν Ὁδὴν θ' καὶ πρὸ τοῦ Ἐξαποστειλαρίου, εὐθὺς ἄρχονται τὰ Ἐγκώμια τοῦ Ἐπιταφίου· μετὰ τὴν Στάσιν Τρίτην τῶν Ἐγκωμίων, εὐθὺς Συναπτὴ μικρὰ καὶ Ἐκφώνησις: «*Σὺ γὰρ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῆς Εἰρήνης, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν...*» ἔπονται τὰ Εὐλογητάρια καὶ πάλιν Συναπτὴ μικρὰ μετ' Ἐκφώνησιν: «*Ὅτι Σὲ αἰνοῦσι*»: εἶτα τὸ Ἐξαποστειλᾶριον.

Συμπέρασμα

Ἡ μὲν προελθοῦσα ἀταξία ἐκ τῆς ἀποδεσμεύσεως τῶν Ἐγκωμίων ἐκ τοῦ Ἀώμου εἶναι προφανής, ἡ δὲ μεταφορὰ καὶ παρεμβολὴ αὐτῶν μεταξὺ τῆς Καταβασίας τῆς Ὁδῆς θ' καὶ τοῦ Ἐξαποστειλαρίου ἐπέτεινε τὴν ἀταξίαν εἰς τὸ ἔπακρον.

3. 12. 2005

† Ἁγίου Προφήτου Σοφονίου